

CONFERINȚĂ DE PRESĂ: Declarații cu privire la Proiectul Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție (SNIA) 2017-2020

De curînd, în presă și pe rețelele de socializare s-au vehiculat mai multe informații speculative ce în de proiectul SNIA 2017-2020, în special cu privire la faptul că nu ar pune accentele acolo unde ar trebui, adică pe justiție, recuperare, condamnări etc., că CNA "își îndreaptă tunurile" spre societatea civilă și mass media, că încearcă să instituie controlul statului asupra societății civile și mass media independente, toate în contextul acceptării "pe sub masă" a includerii în proiectul SNIA 2017-2020 a unui pilon nou, Pilonul VIII Societate civilă și mass media.

Aceste informații au apărut după ce la 16 februarie 2017 CNA a desfășurat o ședință de lucru cu mai multe ONG-uri pentru a discuta propunerea unora dintre ele de a include un asemenea pilon.

În legătură cu cele expuse, declar următoarele:

1. CNA a elaborat proiectul noii Strategii în condiții de transparență și deschidere maximă.
2. CNA nu a îndreptat nici un „tun” împotriva nimănui, ci a acceptat și supus imediat discuțiilor una dintre propunerile venite din partea câtorva ONG-uri de a include un asemenea pilon.
3. Discuțiile despre conținutul și formulările acestui pilon au durat o săptămână.
4. Opinia exprimată de majoritatea ONG-urilor care s-au implicat în discuție au fost împotriva introducerii în SNIA 2017-2020 a prevederilor despre necesitatea normelor etice, de integritate și transparență a sectorului asociativ și media.
5. La data de 21 februarie CNA a confirmat în scris ONG-urilor și unor surse media care au fost în copia acelei corespondențe retragerea descrierii Pilonului VIII și părăsirea mențiunilor despre societatea civilă și mass-media doar prin prisma monitorizării implementării SNIA 2017-2020, parte a controlului public.
6. O parte din ONG-uri consideră firească implicarea lor în activități politice, afilierea politică a membrilor din organele de conducere, sprijinul public al concurenților electorali, acceptarea donațiilor din partea partidelor politice și politicienilor pentru organizație și vice-versa. Potrivit lor, la moment Legea nr.837/1996 cu privire la asociațiile obștești nu interzice expres asemenea situații. Mai mult ca atât, potrivit ONG-urilor ce susțin această poziție, ele ar fi implicate în elaborarea unei noi legi cu privire la organizațiile necomerciale care va reglementa expres toate cele enumerate.
7. Acum trei ani în urmă o poziție similară nu era considerată acceptabilă în mediul societății civile.

În contextul celor expuse se impun câteva precizări. În primul rând, Proiectul SNIA 2017-2020 a fost elaborat în baza unei metodologii internaționale, numită Sistemul Național de Integritate (SNI), cu o eficiență verificată în peste 70 de state a organizației cu renume în domeniul anticorupției Transparency International.

Imagini pentru national integrity system

Potrivit descrierii Transparency International (TI): "SNI se bazează pe o abordare holistică a prevenirii corupției, deoarece analizează întreg spectrul de instituții relevante și se axează pe relațiile dintre ele. Astfel, SNI implică faptul că lipsa de integritate într-o singură instituție conduce la deficiențe grave în întregul sistem de integritate. În consecință, evaluarea SNI nu urmărește oferirea unei evaluări aprofundate a fiecărui pilon, ci pune mai degrabă accentul pe acoperirea tuturor pilonilor relevanți și pe evaluarea interconexiunilor dintre ei. Transparency International crede că o asemenea „analiză de sistem” holistică este necesară pentru a diagnostica adecvat riscurile de corupție și dezvoltă strategii efective de redresare a lor. [...] La nivel de țară, evaluarea SNI creează o bază empirică solidă care ne completează în alegerea faptului care pilon are performan

Pe puternice și care - slabe."

În Republica Moldova, Evaluarea SNI a fost făcută de TI-Moldova în anul 2014, implicând un număr mare de organizații, experți, consiliu de verificare.

Scorurile pe pilonii Sistemului Național de Integritate

Evaluarea TI-Moldova din 2014 a făcut următoarele constatări a problemelor din pilonii societate civilă și mass-media: "Informațiile publice despre proprietarii mass-mediei sunt sumare. Statul are capacități joase de a reglementa propaganda care îi afectează securitatea. [...] „Este joasă capacitatea ONG-urilor de a mobiliza societatea spre colaborare cu instituțiile statului în lupta contra corupției. Sunt frecvente cazurile de partinitate și angajare politică a ONG-urilor. Lipsesc normele interne referitor la prevenirea corupției, conflictele de interese, etică, proprietatea intelectuală. Există multiple abateri la capitolul etică și integritate. ONG-urile sunt dependente excesiv de granturile externe. Transparența activității ONG-urilor este joasă, funcționalitatea boardurilor - insuficientă." (pag.230)

Recomandările evaluării TI-Moldova pentru mass-media și societatea civilă prevedeau: "Este necesară modificarea legislației în vederea asigurării transparenței proprietarilor mass-mediei și neadmiterii concentrării excesive a acesteia. De asemenea, urmează a fi monitorizate eventualele cazuri de manipulare de către mass-media a opiniei publice, de instigare la ură, discriminare, care pot periclita securitatea statului, aplicate măsură suri de rigoare față de cei vinovați, precum și întreprinse, în caz de forță majoră, măsuri antipropagandă. Societatea civilă ar trebui să dezvolte și să aplice norme interne de transparență și integritate; să-și sporească capacitățile de monitorizare a politicilor anticorupție; să mobilizeze societatea spre colaborare cu instituțiile statului în lupta contra corupției." (pag.232)

Având în vedere cele expuse, CNA consideră la fel de importante:

1. implicarea de mai departe a reprezentanților societății civile și mass-media în monitorizarea obiectivă și imparțială a viitoarei SNIA 2017-2020, pentru a pune o presiune publică pozitivă asupra autorităților în vederea asigurării implementării ei.
2. dezbateră publică largă asupra riscurilor aferente politizării organizațiilor societății civile în contextul promovării unei noi legi privind organizațiile necomerciale.

Menționăm că noul mecanism de raportare și monitorizare a implementării SNIA 2017-2020 prevede audierea rapoartelor alternative ale societății civile concomitent cu audierea rapoartelor prezentate de autorități pe marginea ei, evaluarea implementării Strategiei având în vedere ambele surse și o audiere a raportului final de evaluare în Plenul Parlamentului.

Proiectul SNIA 2017-2020 descrie următorii piloni, pentru care fixează obiective, priorități, indicatori și acțiuni concrete de implementare în planurile de acțiuni:

I. Parlamentul

Obiectiv: Asigurarea conduitei etice a deputaților, valorificarea rolului anticorupție a Parlamentului, sporirea transparenței procesului legislativ și a activității parlamentarelor

II. Guvernul, sectorul public și APL

Obiectiv: Dezvoltarea integrității, responsabilității, transparenței și rezistenței la riscurile de corupție ale agenților publici, membrilor Guvernului și ale aleților locali

III. Justiția și agențiile anticorupție

Obiectiv: Sporirea prestației justiției și agențiilor anticorupție în prevenirea, combaterea și sancționarea faptelor de corupție, îmbunătățirea mecanismului de recuperare a activelor și asigurarea despăgubirii persoanelor prejudiciate de corupție.

IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Obiectiv: Creșterea integrității politice și consolidarea controlului asupra finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

V. Curtea de Conturi

Obiectiv: Consolidarea capacităților Curții de Conturi de prevenire a corupției în domeniul administrării resurselor financiare și a utilizării patrimoniului public, precum și a asistenței financiare externe.

VI. Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Obiectiv: Dezvoltarea funcțiilor Ombudsmanului de prevenire a corupției prin responsabilizarea instituțiilor publice de respectarea drepturilor omului și asigurarea protecției avertizorilor de integritate.

VII. Sectorul privat

Obiectiv: Promovarea unui mediu de afaceri concurențial, corect, bazat pe standarde de integritate corporativă, transparență și profesionalism în interacțiunea cu sectorul public.

Mai multe informații despre conținutul proiectului SNIA 2017-2020 pot fi găsite pe pagina web a cna la compartimentul „Transparență decizională” / „Proiecte elaborate”.